

Programsensurering for bachelorprogrammet i filosofi og idéhistorie ved Institutt for filosofi og førstesemesterstudier, Universitetet i Bergen.

Rapport for 2013 og 2014

Min funksjonstid som programsensor for bachelorprogrammet ved Institutt for filosofi og førstesemesterstudier (FOF) utløp 31.7. d.å. Etter avtale med instituttet ble det ikke skrevet egen rapport for 2013. Rapporten for 2013 og 2014 innbefatter således gjennomgang og vurdering av sensur for høstsemesteret 2012, vårsemesteret 2013, høstsemesteret 2013 og vårsemesteret 2014. I tillegg den delen av programsensors oppgaver som gjelder vurderingsordningene som benyttes i studieprogrammet; herunder programsensors deltakelse i sensur- og vurderingsarbeid, vil rapporten inneholde kommentarer til og vurderinger av 1) studieopplegg, emner, pensum og undervisning; 2) Møter med instituttledelse og studenter om fagmiljø og om utvikling av kvaliteten i gjennomføringen av studieprogrammet.

Siden dette er min siste rapport som programsensor har jeg også tatt med en kort avsluttende bemerkning med utgangspunkt både i mine erfaringer som programsensor i fireårsperioden 2010-2014 og som deltaker i sensurarbeid ved Institutt for filosofi/FOF gjennom en lang årrekke.

Av oppgavene som inngår i programsensorfunksjonen er det i denne perioden, som i tidligere, først og fremst arbeidet med vurdering av evalueringen i et utvalg eksamensbesvarelser som har vært hovedoppgaven. Når det gjelder vurdering av evalueringen har jeg, i forbindelse med overgangen til ny studieordning fra og med 2013, lagt mest vekt på 100-emnene og konsentrert meg om å kommentere resultatene her. (Se eget punkt nedenfor).

Jeg har i 2013 og 2014 hatt møter med instituttledelsen om oppgaver knyttet til programsensorfunksjonen, der særlig instituttets planer for endringer i studieprogrammet har stått sentralt. Jeg har i 2013 også hatt møte med studenter om tilsvarende temaer og om studentenes egne erfaringer med bachelorstudiet. I 2013 har jeg hatt jevnlig kontakt med undervisningskoordinator Claus Huitfeldt, noe som har vært svært nyttig og verdifullt. I 2014 har jeg hatt tilsvarende kontakt med Ole Martin Skilleås. (Se eget punkt nedenfor).

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Ordningen med emneansvarlige ser ut til å ha opphørt. I rapporten for 2012 ga jeg ordningen positiv omtale. Jeg fikk tilbakemeldinger om undervisnings- og eksamens-erfaringer fra noen av de emneansvarlige og det opplevdes som nyttig. Sett fra programsensors synspunkt kan imidlertid den jevnlige kontakten med undervisningskoordinator sies å ta vare på behovet for informasjon om de erfaringer som gjøres med og om de planer som utarbeides og de endringer som foretas innenfor undervisningsopplegget.

Studieopplegg, emner, pensum og undervisning.

Som planlagt ble det i 2013 foretatt betydelige endringer i studie- og emneplaner for bachelorstudiet. Som nevnt i årsrapporten fra 2012 siktet endringene først og fremst mot å styrke den faglige kvaliteten på følgende sentrale punkter: å gi en grundigere innføring i filosofihistorie; å la studentene lese filosofiske originalverk; å gi en systematisk innføring i de sentrale deler av filosofien, slik som etikk og kunnskapsteori; å øke den faglige bredden ved fagstudiet i filosofi; å gi studieprogrammet større fleksibilitet ved at studentene kan begynne spesialisering i faget i både høst- og våsemesteret og å gjøre det lettere for studenter fra andre fag og fakultet å ta enkeltemner ved instituttet.

Det er med andre ord en vesentlig reform som er gjennomført og endringene vil på en god måte kunne sørge for å styrke bachelorstudiets faglige kvalitet, ikke minst gjennom vektleggingen av så vel faglig bredde som dybde i arbeidet med filosofiske temaer.

Endringene som ble gjennomført i 2013 innebar at emner er blitt lagt ned, men i flere tilfeller ved at de er omgjort fra 15 studiepoengsemner til 10 studiepoengs emner. Følgende emner ble lagt ned: FIL222A (Miljøetikk 10 studiepoeng), FIL222B (Miljøetikk 15 stp), FIL 225 (Moderne politisk teori), FIL226 (Innføring i sinnsfilosofi), IDH201 (Politisk idéhistorie) og IDH203 (Det moderne: klassiske tekster). Følgende 10 studiepoeng-emner ble opprettet: FIL106 (Innføring i miljøetikk), FIL107 (Innføring i politisk idéhistorie), FIL116 (Innføring i moderne politisk teori), FIL 128 (Innføring i moralfilosofi), FIL235 (Sinnsfilosofi), FIL 236 (Miljøetikk), FIL237 (Politisk idéhistorie), FIL238 (Det moderne: klassiske tekster).

Dessuten: FIL230 (Åpent emne) – 15 stp og LOG201 (Modallogikk) – 5 stp.

Det er også gjort endringer i emnebetegnelsene for FIL105 og FIL234.

Det nye studieopplegget gjør følgende emner til obligatoriske emner: FIL120 (Filosofihistorie fra antikken til opplysningstiden) – 10 stp; FIL121 (Filosofihistorie fra opplysningstiden til 1900-tallet) – 10 stp; FIL122 (Filosofiske originaltekster fra antikken til opplysningstiden) – 5

stp; FIL123 (Filosofiske originaltekster fra opplysningstiden til 1900-tallet) – 5 stp; FIL 124 (Introduksjon til praktisk filosofi) – 10stp; FIL 125 (Introduksjon til teoretisk filosofi) – 10 stp; FIL126 (Introduksjon til språkfilosofi) – 5 stp; LOG110 (Introduksjon til formal logikk) – 5 stp; FIL 251 (Bacheloroppgave i filosofi) – 20 stp.

De obligatoriske emnene utgjør til sammen 80 studiepoeng og for å oppfylle kravet om 90 studiepoeng for spesialiseringen i filosofi, kan studentene velge et valgfritt 10 studiepoengs emne fra følgende emner: FIL215 (Fenomenologi og eksistensfilosofi), FIL216 (Moderne politisk teori), FIL 217 (Wittgensteinstudier), FIL218 (Estetikk), FIL219 (Vitenskapsfilosofi), FIL220 (Metafysikk), FIL228 (Moralfilosofi), FIL 229 (Nyere fransk filosofi), FIL231 (Åpent emne), FIL233 (Filosofien i antikken), FIL235 (Sinnsfilosofi), FIL236 (Miljøetikk), FIL237 (Politisk idéhistorie), FIL238 (Det moderne: klassiske tekster) og LOG200 (Modallogikk).

Det nye studieopplegget gir også tilråding om rekkefølgen av emner i studiet. Dette har studenter tidligere gitt uttrykk for at de har savnet. Den tilrådte rekkefølge er slik:

Første semester (høst): Førstesemesterstudium (Examen philosophicum og Examen facultatum).

Andre semester (vår): FIL120, FIL122, FIL214 og LOG110.

Tredje semester (høst): FIL121, FIL123, FIL125 og FIL126.

Fjerde semester (vår): Frie studiepoeng.

Femte semester (høst): Frie studiepoeng.

Sjette semester (vår): FIL 251 og 10 valgfrie studiepoeng i filosofi.

Denne progresjonen følger et studieløp som normalt begynner med førstesemesterstudium i høstsemesteret. Instituttet legger imidlertid også opp til, om det grunnlag for det, å gi undervisning i noen av innføringsemnene både vår og høst, slik at det skal kunne være mulig å begynne på filosofistudiet senere i studieløpet.

Det undervises i FIL120, 122, 124 og 126 hele semesteret. I 5-poengskurs som LOG110, FIL122,123 og 125 har det blitt gitt undervisning halve semesteret i hvert emne. I LOG110 og FIL125 har det vært arrangert midtsemesterseksamen.

Det nye opplegget har en betydelig undervisningsmengde. Det gis forelesninger to timer i uken sammen med seminar på to timer. I seminaret ventes det at studentene deltar aktivt.

De ulike emnene på 100-nivå har ulike eksamensformer. FIL124 har hjemme-eksamen, FIL122 og FIL123 har mappe-eksamen, mens de resterende emnene har skole-eksamen. Dette gir studentene mulighet til varierte arbeidsformer. Vektleggingen av deltakelse i seminar

framstår som positivt, da den gir uttrykk for betydningen av muntlige øvelser i et fag som filosofi.

Jeg vil framheve ordningen med mappe-eksamen i FIL122 og FIL123 som særlig interessant. Den er krevende for lærerne, men må oppleves som en fruktbar arbeidsmåte for studentene.

I det hele tatt vitner den nye studieplanen, sammensetningen av emner og forslagene til rekkefølgen i valg av emner, om en gjennomtenkt ordning som vil kunne sørge for at de nevnte mål om styrking av den faglige kvaliteten oppnås. Det vil ikke minst kunne skje ved den kombinasjon av faglig bredde og krav om fordypning som den nye studieplanen krever. Det er tilfredsstillende å se at den nye ordningen både tar hensyn til ønsker som har vært ytret fra studenthold. Det er positivt at de 200- emnene som tilbys kan gi lærerne gode muligheter til også å kunne undervise i temaer som ligger innenfor deres spesielle interesseområde. Slik vil den nye ordningen kunne bidra til å utvikle og styrke forskningsbasert undervisning.

Fra undervisningskoordinator Ole Martin Skilleås har jeg mottatt et notat som beskriver erfaringer med det nye undervisningsopplegget. Han gir uttrykk for at endringene som er gjennomført har gitt positive resultater. Han framhever at emnene 120-126 virker meget godt som innføringsemner. Med sin bredde og dybde gir de studentene et godt grunnlag for det videre arbeidet i faget, eller som utgangspunkt for studier og virke innen andre fag.

Skilleås beskriver de ulike vurderingsordningene det gjøres bruk av i emnene på 100-nivå.

Om mappe-eksamensordningen for FIL122 og FIL123 sier han at studentene i en konkret og konstruktiv tilbakemelding har gitt uttrykk for at de er meget fornøyde med ordningen.

For programsensor er det positivt at instituttet sørger for at studentene gis anledning til å formidle sine erfaringer med det nye studieopplegget.

Vurderingsordningene som benyttes i studieprogrammet; herunder programsensors deltakelse i sensur-og vurderingsarbeid.

I perioden for denne rapporten har jeg vurdert et utvalg eksamensbesvarelser fra følgende semester:

Høstsemesteret 2012: FIL103 (3 oppgaver); FIL211 (2 oppgaver); FIL213 (2 oppgaver); FIL214 (1 oppgave); FIL227 (3 oppgaver); IDH201 (4 oppgaver); FIL250 (2 oppgaver).

Vårsemesteret 2013: FIL105 (2 oppgaver); FIL120 (3 oppgaver); FIL122 (3 oppgaver); FIL124 (4 oppgaver); FIL213 (1 oppgave); FIL216 (1 oppgave); FIL219 (1 oppgave); FIL220 (1 oppgave); FIL222A (1 oppgave); FIL222B (1 oppgave); FIL225 (2 oppgaver);

FIL226 (2 oppgaver); FIL250 (3 oppgaver); FIL251 (1 oppgave); IDH203 (1 oppgave); IDH250 (1 oppgave).

Høstsemesteret 2013: FIL107 (2 oppgaver); FIL121 (3 oppgaver); FIL123 (2 oppgaver); FIL125 (2 oppgaver); FIL128 (1 oppgave); FIL217 (1 oppgave); FIL218 (1 oppgave); FIL228 (1 oppgave); FIL233 (1 oppgave); FIL250 (1 oppgave); FIL251 (1 oppgave); IDH250 (1 oppgave).

Vårsemesteret 2014: FIL105 (1 oppgave); FIL106 (2 oppgaver); FIL116 (1 oppgave); FIL120 (2 oppgaver); FILK122 (2 oppgaver); FIL124 (2 oppgaver); FIL213 (1 oppgave); FIL215 (1 oppgave); FIL216 (1 oppgave); FIL219 (1 oppgave); FIL235 (1 oppgave); FIL236 (1 oppgave); FIL238 (1 oppgave) og FIL252 (1 oppgave).

Igjen er det fastsatte opplegget for vurdering av evalueringen gjennomført. Jeg har mottatt alle oppgaver med strykkarakter i de ulike emnene for hvert semester, likeledes oppgaver med beste karakter (A eller B) i et utvalg, dersom det er flere med beste karakter. Det er også hvert semester tatt med et utvalg oppgaver som har fått C. I emner uten strykkarakter, har jeg mottatt besvarelser som er bedømt til E eller D.

Det er meget tilfredsstillende igjen å kunne si at bedømmelsen av eksamensbesvarelsene, enten det er hjemme-eksamen eller skole-eksamen, skjer i henhold til de kriterier som gjelder for karakterfastsettelse. Det samme er tilfelle om evalueringen har vært gjort av interne sensorer eller med ekstern sensor. Det framstår som klart at det ved FOF er innarbeidet en praksis med karaktergivning som sørger for at den skjer på beste måte.

I den aktuelle perioden har det vært spesielt interessant å se på karakterene i 100-emnene etter at den nye studieordningen ble innført. Protokollene for vårsemesteret 2013, høstsemesteret 2013 og vårsemesteret 2014 viser gjennomgående gode resultater. Et merkbart trekk er at det er lite stryk og forholdsvis få karakterer under C. At det i flere emner med mange kandidater er så mange besvarelser som har fått karakteren B, må kunne sies å være meget tilfredsstillende. (Et eksempel: Det er verdt å legge merke til antallet B'er i LOG110, våren 2014).

Vårsemesteret 2013:

FIL105: 10 kandidater: 2A,2B,3C,3D, 0E,0F.

FIL120: 27 kandidater: 1 A, 8 B, 11 C, 4 D, 2 E, 1 F.

FIL122: 30 kandidater: 4 A, 8 B, 15 C, 3 D, 0 E, 0F.

FIL124: 35 kandidater: 5 A, 10 B, 16 C, 2 D, 1 E, 0 F.

Høstsemesteret 2013:

FIL107: 19 kandidater: 2 A, 8 B, 2 C, 3 E, 1 F, 1 ikke møtt.

FIL121: 27 kandidater: 3 A, 6 B, 6 C, 5 D, 3 E, 3 F.

FIL123: 29 kandidater: 6 A, 12 B, 9 C, 1 D, 0 E, 1 F.

FIL125: 29 kandidater: 5 A, 11 B, 7 C, 3 D, 0 E, 2 F.

FIL126: 33 kandidater: 4 A, 12 B, 10 C, 5 D, 1 E, 0F.

FIL128: 6 kandidater: 1 A, 5C.

Vårsemesteret 2014:

LOG110: 48 kandidater: 3 AQ, 21 B, 14 C, 3 D, 5 E, 2 F.

LOG111: 17 kandidater: 1 A, 5 B, 7 C, 3 D, 0 E, 0 F.

FIL105: 12 kandidater: 2 A, 3 B, 5 C, 1 D, 0 E, 1 F.

FIL106: 9 kandidater: 1 B, 5 C, 1 E, 2 F.

FIL120: 20 kandidater: 3 A, 4 B, 8 C, 3 D, 1 E, 1 F.

FIL122: 22 kandidater: 3 A, 5 B, 12 C, 1 D, 1 E, 0 F.

Når det gjelder FIL124 er det ikke mulig å lese av protokollen om 4 karakterer er E eller F.

Jeg har imidlertid ikke mottatt besvarelser med stryk-karakter i dette emnet. Av 22 kandidater har 8 fått B, 5 C og 1 D, mens 4 kandidater ikke leverte («ikke møtt»).

Møte med instituttledelse og studenter om fagmiljø og utviklingen av kvaliteten i gjennomføringen av studieprogrammet.

15. februar 2014 hadde jeg avtalt møte med studenter/representanter for studentene for å høre om erfaringer med det gamle studieprogrammet og forventningene til det nye. Det møtte 3 studenter sammen med leder av studentenes fagutvalg. Ønskene studentene presenterte på møtet burde kunne være imøtekommet med den nye studieordningen. Det framkom ønske om endring i opplegget for logikkundervisningen, bla.om plassering av kurset i semesteret.

Studentene ønsket også et opplegg med mer arbeid med originaltekster. Den nye ordningen gjør arbeid med originaltekster til en sentral del av innføringen i faget. Som tidligere ønsket studentene råd om progresjonen i studiet. Her vil det også kunne sies at den nye ordningen kommer dette ønsket i møte. Studentene uttrykte tilfredshet med at den nye ordningen vektlegger bredde sammen med fordypning.

18. februar 2014 hadde jeg møte med instituttledelsen. De som møtte var Reidar Lie, Steinar Thunestvedt, Ståle Mjelve og Claus Huitfeldt. Ved siden av at jeg refererte fra møtet med studentene, var hovedsaken på møtet orientering om arbeidet med den nye studieordningen.

30.4. 2014 hadde jeg møte med instituttledelsen. Her møtte Steinar Thunestvedt, Ståle Mjelve og Ole Martin Skilleås. Reidar Lie var bortreist. Hovedsaken var orientering om gjennomføringen av det nye studieprogrammet og om nye planer om endringer. Skilleås har i sitt notat orientert meg videre om endringene. Det har vært gjort endringer og av studieplaner og pensum etter hvert semester, med grunnlag i de erfaringer lærere og studenter har gjort. Jeg forstår at det er tale om mindre endringer og justeringer.

Avsluttende bemerkning.

Gjennom fireårsperioden som programsensor er den erfaring jeg har gjort av et slag som er helt i samsvar med den som har festet seg etter mange års sammenhengende arbeid som sensor ved Institutt for filosofi/Institutt for filosofi og førstesemesterstudier (FOF). I den reformen av studieopplegget som nå er ved å gjennomføres er *bredde* og *dybde* sentrale termer for å beskrive et overordnet mål for det faglige arbeidet ved instituttet, et mål som settes for så vel lærere som studenter. La gjerne disse to termene beskrive det jeg vil framheve som kvaliteten ved instituttet. At bredde og dybde tas vare på og videreutvikles i fornyelsen av faget vitner om en rotfestet holdning til filosofisk arbeid, en holdning som innebærer forpliktelse overfor så vel de «klassiske» emner innen faget som i det arbeid instituttet har utført for å la filosofien komme til orde overfor aktuelle temaer i vår samtid. Som et klart uttrykk for denne holdning ser jeg også instituttets vedvarende anerkjennelse av betydningen av den enkelte lærers arbeid innenfor hans/hennes interessefelt. Denne anerkjennelsen har på en god måte sørget for høy kvalitet i undervisningen ved at forbindelsen mellom forskning og undervisning er blitt tatt på alvor. Den viser seg også gjennom tilbudet instituttet nå gir i 200-emnene. Samordningen som nå er gjort av 200- og 300-emner er med på å tydeliggjøre og styrke forbindelsen mellom bachelor- og masterstudiet.

Med siste års reform ser jeg at det jeg oppfatter som en sterk tradisjon ved instituttet ivaretas og videreføres på en meget tilfredsstillende måte.

Jeg vil takke instituttets lærere og administrasjon for det gode samarbeidet.

Tromsø den 26. august 2014

Dag T. Andersson

Kopi: Det humanistiske fakultet, Universitetet i Bergen